

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента,
професора кафедри філософії та гуманітарних наук
Вінницького національного технічного університету

**Гречановської Олени Володимирівни на дисертаційне дослідження
Мозгальова Андрія Анатолієвича «Формування цифрової компетентності
майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти»**

представлене на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 Професійна освіта

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки.

Стрімка трансформація глобального економічного простору та перехід до індустрії 4.0 висувають принципово нові вимоги до фахівців у галузі інформаційних технологій. Сьогодні їхня професійна спроможність визначається не лише володінням мовами програмування, а й комплексним рівнем цифрової компетентності, що включає здатність до безперервного самонавчання у динамічному цифровому середовищі, етику роботи з даними та критичне оновлення інструментарію.

Актуальність теми дослідження Мозгальова А. А. обумовлена існуючими суперечностями між: між сучасним рівнем цифровізації суспільства та якістю підготовки фахівців з інформаційних технологій; між необхідністю оволодіння майбутніми фахівцями з інформаційних технологій цифровою компетентністю та недостатньою розробленістю теоретико-методичних засад її формування; між обмеженими можливостями навчально-матеріальної бази професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти та швидкими темпами цифровізації українського суспільства; між професійним значенням цифрової компетентності для фахівців з інформаційних технологій і недостатньою мірою вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду її формування у вітчизняних закладах вищої освіти.

Обраний автором вектор дослідження безпосередньо корелює з державними стратегіями цифровізації освіти в Україні, зокрема з положеннями Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про Національну програму інформатизації», Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні, Державну програму України «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» та вимогами професійних стандартів у сфері ІТ.

Здійснений Мозгальовим А. А. комплексний і ґрунтовний аналіз філософських, психолого-педагогічних та фахових джерел вітчизняних і зарубіжних науковців переконливо засвідчив, що попри наявність значного наукового доробку, проблема формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти не отримала

цілісного та системного розв'язання, а її теоретико-методологічні засади розкрито фрагментарно. Такий відповідальний і системний підхід до дослідження свідчить про високий рівень наукової зрілості, методологічної культури та вмотивованості дисертанта. Виявлені прогалини у науковому осмисленні зазначеної проблематики зумовлюють об'єктивну потребу в її подальшому глибокому дослідженні. У цьому контексті тема дисертаційної роботи є своєчасною, науково обґрунтованою та беззаперечно актуальною, а її розроблення має вагоме значення для модернізації змісту професійної підготовки ІТ-фахівців і відповідає викликам цифрової трансформації сучасної вищої освіти.

Дисертант переконливо обґрунтував актуальність обраної теми, що свідчить про глибоке та всебічне осмислення в контексті сучасних викликів цифрової трансформації освіти. Автор чітко конкретизував проблему дослідження, коректно визначив його мету, завдання, об'єкт, предмет і науковий апарат, що забезпечило можливість системного узагальнення та структурування наукових підходів до формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти.

На особливу увагу заслуговує обґрунтування, розроблення та експериментальна перевірка організаційно-педагогічних умов формування цифрової компетентності, а також удосконалення змісту та організації професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців з урахуванням сучасних вимог до їхньої цифрової та професійної діяльності в умовах цифрового освітнього середовища.

Свідченням фундаментальності роботи є її зв'язок із тематичним планом науково-дослідної роботи кафедри цифрових технологій і професійної освіти «Інноваційні педагогічні технології навчання в умовах інформатизації освіти в Україні та за кордоном» (РК 0124U004503, протокол №8 від 23.12.2020 р.). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №3 від 26.10.2022 р.)

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертантом обґрунтовані теоретичні і організаційно-педагогічні умови формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти. Запропоновано методологічні підходи і принципи, впроваджено ефективні методи і технології навчання, що спряють формуванню цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Розроблено діагностику стану сформованості цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій та прослідковано і математично доведено ефективність запропонованих організаційно-педагогічних умов.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

У дисертаційній роботі А. А. Мозгальова *вперше*:

- обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування цифрової цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої

освіти (створення в університеті освітньо-цифрового середовища, стимулювання активності здобувачів до набуття цифрової грамотності, забезпечення наступності в оволодінні цифровими вміннями та навичками, створення індивідуальної траєкторії розвитку за професійним спрямуванням);

- визначено сутність поняття «цифрова компетентність майбутніх фахівців з інформаційних технологій»;

- конкретизовано структуру цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій (мотиваційно-рефлексивний, інтелектуально-знаннєвий та діяльнісно-креативний компоненти);

- розроблено термінологічно-поняттєвий класифікатор, який дозволяє систематизувати загальні, базові, похідні поняття та терміни в галузі цифрових технологій;

- розроблено експериментальну модель формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти, яка представлена поетапним впровадженням педагогічних умов, підходів (компетентнісного, аксіологічного, системного, синергетичного, особистісно-орієнтованого, культурологічного), принципів (**наукового пізнання, наукової освіти, свідомості, самостійності, самореалізації, емоційності, цифрової трансформації, цифрового спілкування, цифрового етикету, цифрової безпеки**), форм і методів навчання, реалізованими протягом настановчо-орієнтаційного, активно-пізнавального, творчо-практичного етапів;

- уточнено критерії, показники (мотиваційний критерій з показниками: наявність мотивації до опанування цифрових технологій, стійких професійних цілей і ціннісних орієнтацій, пізнавальних інтересів в галузі інформаційних технологій, потреби в отриманні нової інформації її рефлексивно-смысловому оцінюванні; знаннєвий критерій з показниками: знання джерел професійної інформації і критеріїв її оцінювання, основ розробки інформаційних систем та технологій, правил спілкування у мережах, новітніх досягнень в галузі комп'ютерних наук та інформаційних технологій; здатність до смислової саморегуляції набутих знань, їх систематизації та використання з навчальною та професійною метою, прагнення здобувати додаткову інформацію для поглиблення інтелектуально-творчого потенціалу, обізнаність зі специфікою інформаційно-аналітичного опрацювання інформації; креативний критерій з показниками: наявність умінь поєднувати фахові знання та вміння під час вирішення творчо-професійних завдань, добирати та використовувати засоби інформаційних технологій, самостійно знаходити та працювати з різними джерелами інформації, спілкуватись і працювати в команді для реалізації творчих напрацювань і ідей) та рівні (низький, достатній, високий) сформованості цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій;

- запропоновано комплексне поєднання традиційних та експериментальних форм і методів формування цифрової компетентності фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти;

- подальшого розвитку дістали положення щодо аксіологічної спрямованості цифрової освіти, розвитку і структурування змісту професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій, визначення теоретичних засад її ефективності та удосконалення.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертант чітко визначив мету, об'єкт, предмет та гіпотезу дослідження, детально описав методи дослідження. Для опрацювання емпіричних даних було використано методи математичної статистики. Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Вінницького національного технічного університету, Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, Тернопільського національного технічного університету, Хмельницького національного університету. Обґрунтованість сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій не викликає сумнівів та підтверджується належним рівнем апробації результатів дослідження. Зокрема, основні ідеї та положення роботи було представлено й обговорено на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, що свідчить про їхню наукову релевантність і практичну значущість. Зміст дисертації, логіка викладу матеріалу та ґрунтовний аналіз досліджуваної проблеми переконливо засвідчують досягнення поставленої мети та повне вирішення визначених завдань. Висновки сформульовано чітко, грамотно й послідовно, вони є належним чином обґрунтованими, логічно вивіреними та достовірними.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Одержані здобувачем результати є достатньо обґрунтованими, успішно апробованими та впровадженими у практику. Дисертантом впровадженням у освітню практику педагогічних умов формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, які можуть бути використані у закладах середньої, фахової передвищої освіти та закладах вищої освіти; запропонованого комплексу методів (мотиваційних, пізнавальних, творчих, евристичних), які забезпечують креативний розвиток здобувачів, інтенсифікацію та результативність професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій; тестових та діагностичних завдань для перевірки якості підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до професійної діяльності.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/27 від 25.03.2026 р.), Вінницького національного технічного університету (довідка від 18.12.2025), Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (довідка від 23.12.25), Тернопільського національного технічного університету (довідка від 18.12.2025 р.), Хмельницького національного університету (довідка №007/24 від 18.12.2025 р.).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Положення дисертаційного дослідження можна використовувати під час укладання робочих програм з навчальних дисциплін професійного спрямування, розробці лекційних курсів і практичних занять, самостійної роботи, виконання курсових і лабораторних робіт, підготовці кваліфікаційної роботи, вони будуть корисні для розроблення змісту підручників і навчально-методичних посібників з проблем формування цифрової компетентності майбутніх фахівців. Розроблені автором методичні рекомендації можуть бути впроваджені в процес підготовки

здобувачів спеціальності А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями) зі спеціалізацією А5.39 Цифрові технології.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (283 найменування, з них 53 – іноземними мовами), додатків (на 23 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 253 сторінки, основний зміст викладено на 180 сторінках. Дисертація містить 10 рисунків на 5 сторінках та 12 таблиць на 6 сторінках.

У **вступі** дисертації автором висвітлено актуальність обраної теми, досліджено новітні підходи до формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти, представлено впровадження основних положень дисертаційного дослідження в освітній процес, представлено зв'язок роботи з науковими програмами та планами. У вступі запропоновано мету, об'єкт, предмет та гіпотезу дослідження, з'ясовано наявність виявлених суперечностей, визначено наукову новизну, представлено практичне застосування одержаних результатів та їх впровадження, обсяг та структуру дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні засади формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти»** дисертантом розкрито понятійно-термінологічний апарат дослідження, структуру цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, проаналізовано вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти. Аналіз законодавчих документів, наукових праць дозволив констатувати неоднозначність трактування концептів «компетентність», «цифрова компетентність». Автором конкретизовано термінологічно-поняттєвий апарат дослідження, систематизовано загальні, базові та похідні поняття, надано авторське визначення цифрової компетентності як цілісної професійно-особистісної характеристики майбутніх фахівців, що включає володіння значним спектром сучасних інформаційних технологій, навички проектування, програмування та супроводу систем, здатність використовувати цифрові медіа та освітні ресурси з метою успішної комунікації та ефективного здійснення навчальної і професійної діяльності. Автором розроблено термінологічно-поняттєвий класифікатор (рис. 1.1).

Обґрунтовано структуру цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, яка включає взаємодоповнюючі компоненти: мотиваційно-рефлексивний (визначений мотивацією майбутніх фахівців до набуття цифрової компетентності), інтелектуально-знаннявий (відображає наявність професійних знань і інтелекту, необхідних для професійного розвитку), діяльнісно-креативний (спрямовує на творчу реалізацію здобувачів в умовах освітньо-цифрового середовища) (рис. 1.2 – 1.4). Автором розроблено структуру цифрової компетентності фахівців з інформаційних технологій (рис. 1.5).

У першому розділі ґрунтовно проаналізовано досвід підготовки фахівців з інформаційних технологій у провідних вітчизняних закладах вищої освіти, що дало підстави констатувати їх чітку орієнтацію на формування фундаментальних знань і розвиток практичних навичок, необхідних для забезпечення професійної

стійкості та мобільності випускників на сучасному ринку праці. Проведений аналіз бакалаврських освітньо-професійних програм за спеціальністю 126 «Інформаційні системи та технології» засвідчив їх відповідність чинним нормативно-правовим вимогам, зокрема стандарту вищої освіти, законам України «Про освіту» та «Про вищу освіту». Встановлено, що такі програми передбачають інтеграцію освітнього процесу з науково-дослідною діяльністю, розвиток міжнародної співпраці із закладами вищої освіти, участь у грантових проєктах, а також мають виразне освітньо-професійне та прикладне спрямування і реалізуються в межах чотирирічного терміну навчання.

Здійснено компаративний аналіз досвіду підготовки ІТ-фахівців у провідних зарубіжних університетах — University of Cambridge, Delft University of Technology, University of Toronto, Massachusetts Institute of Technology, Carnegie Mellon University. Це дозволило виокремити низку специфічних характеристик, зокрема практикоорієнтованість навчання, тісну інтеграцію з індустрією, гнучкість освітніх траєкторій та акцент на розвитку інноваційного мислення й цифрових компетентностей.

Другий розділ дисертації **«Методологічні основи формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти»** пропонує методологічні підходи формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Визначено методологічну складову дослідження, що представлена компетентнісним, аксіологічним, особистісно-орієнтованим, системним, синергетичним та культурологічними підходами. Відповідно до компетентісного підходу підготовка майбутніх фахівців з інформаційних технологій спрямовується на формування цифрової компетентності як необхідної здатності для ефективного виконання професійних завдань; аксіологічний підхід орієнтує на усвідомлення цінностей цифрового світу, набуття цифрової грамотності; особистісно-орієнтований підхід спрямовує на формування майбутнього фахівця з високими етичними, моральними та інтелектуальними якостями; системний підхід передбачає комплексне та системне формування цифрової компетентності фахівців з інформаційних технологій з урахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду; синергетичний підхід вивчає взаємодію всіх складових підготовки майбутнього фахівця з метою активізації креативності та критичності мислення, швидкого засвоєння інформації, виникнення ідей; культурологічний підхід розкриває єдність аксіологічного та діяльнісно-творчого аспектів формування цифрової компетентності, розглядає майбутнього фахівця як суб'єкта цифрового суспільства.

Визначено принципи формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій серед яких виокремили: філософські (наукового пізнання, наукової освіти), дидактичні (науковості, свідомості, самостійності, самореалізації, емоційності) та спеціальні (цифрової трансформації, цифрового спілкування, цифрового етикету, цифрової безпеки) принципи формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти. Принципи формування цифрової компетентності розроблено автором та представлено на рисунку 2.1.

Окреслено організаційно-педагогічні умови, впровадження яких забезпечить змістовність і цілісність процесу формування цифрової

компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти. Сутність першої організаційно-педагогічної умови – створення в університеті цифрового освітнього середовища – полягає у досягненні цілей навчання шляхом доцільного та виваженого використання цифрових технологій, співпраці та комунікації всіх учасників освітнього процесу; друга умова – стимулювання активності здобувачів до набуття цифрової грамотності – передбачає підвищення зацікавленості здобувачів у самостійному знаходженні, оцінюванні та передачі інформації за допомогою цифрових технологій; третя умова – забезпечення наступності в оволодінні майбутніми фахівцями цифровими вміннями і навичками – забезпечує цілеспрямований, системний професійний розвиток здобувачів у закладах вищої освіти з послідовним переходом до саморозвитку та самовдосконалення; четверта умова – створення персональної траєкторії розвитку за професійним спрямуванням – є важливим напрямом удосконалення професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій, що враховує пізнавальні потреби, професійні інтереси та індивідуальні уподобання здобувачів. Відповідність організаційно-педагогічних умов, форм, засобів та методів формування цифрової компетентності фахівців з інформаційних технологій розроблено автором та представлено у таблиці 2.1.

Розроблена автором експериментальна модель формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти представлена на рисунку 2.2.

У **третьому розділі** дисертації Мозгальовим А. А. проведено дослідно-експериментальну роботу з формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти, визначено діагностику стану сформованості цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Розроблено критерії, показники та рівні сформованості цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, які уможливають її діагностування в умовах освітнього процесу закладів вищої освіти. Мотиваційний критерій враховує професійно-особистісне ставлення та мотиваційну готовність здобувачів до діяльності в сфері інформаційних технологій. Його показники включають наявність: мотивації до опанування цифрових технологій, стійких професійних цілей і ціннісних орієнтацій, пізнавальних інтересів в сфері інформаційних технологій, потреби в отриманні нової інформації її рефлексивно-смысловому оцінюванні. Знаннєвий критерій спрямований на визначення рівня обізнаності здобувачів із специфікою роботи в галузі цифрових технологій. Його показники включають: знання джерел професійної інформації і критеріїв її оцінювання, основ розробки інформаційних систем та технологій, правил спілкування у мережах, новітніх досягнень в галузі комп'ютерних наук та інформаційних технологій; здатність до смислової саморегуляції набутих знань, їх систематизації та використання з навчальною та професійною метою, прагнення здобувати додаткову інформацію для поглиблення інтелектуально-творчого потенціалу, обізнаність зі специфікою інформаційно-аналітичного опрацювання інформації. Креативний критерій визначає міру творчої спрямованості здобувачів у процесі навчання. До його показників відносимо наявність умінь: поєднувати фахові знання та вміння під час вирішення творчо-професійних завдань, добирати та використовувати засоби інформаційних технологій, самостійно знаходити та працювати з різними

джерелами інформації, спілкуватись і працювати в команді для реалізації творчих напрацювань і ідей. За результатами констатувального експерименту було схарактеризовано рівні сформованості цифрової компетентності – високий, достатній, низький. Зафіксовано низький рівень сформованості цифрової компетентності.

На формувальному етапі, який проводився у три етапи, експериментально перевірено модель та організаційно-педагогічні умови формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Перший, настановчо-орієнтаційний етап зорієнтовувався на визначення навчально-професійних цілей та перспектив професійного розвитку кожного здобувача, вироблення стійкого мотиваційного ставлення до професійної діяльності, усвідомлення цінностей професії і на цьому підґрунті формування цифрової компетентності. Впровадження організаційно-педагогічної умови – створення в університеті цифрового освітнього середовища передбачало створення STEM-лабораторій, оновлення освітньо-цифрового контенту викладача, екскурсії до провідних ІТ компаній, онлайн-зустрічі з провідними фахівцями галузі, лекційні заняття, круглий стіл, використання мотиваційних, пізнавально-дослідницьких і евристичних методів навчання. Другий, змістово-пізнавальний етап спрямовувався на реалізацію умов: стимулювання активності здобувачів до набуття цифрової грамотності та забезпечення наступності в оволодінні цифровими вміннями і навичками з послідовним розв'язанням завдань: розширення у здобувачів інтелектуально-знаннєвого багажу, оволодіння навичками опрацювання цифрової інформації, включення в науково-дослідну діяльність. Використовувались інтерактивні засоби навчання (електронні книги, відео заняття, онлайн-курси, онлайн-вебінари), навчальні, інформаційно-просвітницькі та науково-практичні онлайн форуми, участь у наукових гуртках, предметних олімпіадах, конкурсах наукових робіт, написання доповідей на конференції. Основою третього (творчо-практичного) етапу стала реалізація організаційно-педагогічної умови створення персональної траєкторії розвитку за професійним спрямуванням, що вимагало вирішення таких завдань: збагачення здобувачів знаннями в галузі управління, програмування, штучного інтелекту, комп'ютерних ігор, набуття навичок роботи в команді, умінь аналізувати альтернативні судження та інформацію, формування власної професійної позиції. З цією метою використовувались лекційні заняття, дискусії, наукові дебати, колоквиум «Лабіринт», участь у наукових гуртках і проєктній діяльності, кейс-метод, методи рольової гри, роботи в команді, створення атмосфери взаємодопомоги, створення ситуацій успіху, ситуаційного аналізу, розбору ділової інформації.

Після впровадження кожної організаційно-педагогічної умови проводились контрольні зрізи, що свідчили про підвищення рівня сформованості цифрової компетентності за кожним критерієм.

Аналіз динаміки змін у рівнях сформованості цифрової компетентності здобувачів контрольної і експериментальної груп дозволив констатувати: в ЕГ на початку експерименту респондентів з низьким рівнем було 46,1 %, наприкінці – 14,5%; з достатнім рівнем на початку – 40,7%, наприкінці – 43,7%; з високим рівнем на початку 13,2% – наприкінці 41,7%. Отже, позитивні зміни на високому рівні відбулися на 28,5%, на достатньому на 3%, на низькому на 31,6%. У контрольній

групі підвищення високого рівня відбулось на 2,6%, достатнього на 0,7%, зменшення респондентів з низьким рівнем стало на 1,9%. Перевірка кінцевих результатів проводилась за допомогою критерію Фішера. Отримане емпіричне значення ($\varphi^*_{\text{емп}} = 2,42$) є більшим за критичне значення ($\varphi^*_{\text{кр}} = 2,31$), що констатує його значущість та засвідчує ефективність означених педагогічних умов формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Дисертаційна робота Мозгальова А. А. є результатом самостійних досліджень, не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Дисертація відзначається новизною, оскільки уперше визначено й обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, що сприяють формуванню цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти. Дисертаційне дослідження характеризується єдністю змісту, відповідає вимогам щодо її оформлення, враховує особливості наукового стилю.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, наукове та практичне значення одержаних результатів, вважаємо за необхідне висловити окремі побажання та зауваження, що носять дискусійний характер:

1. Дисертація виграла, якби дисертант у першому розділі чітко розмежував поняття «цифрова компетентність» і «професійна компетентність» фахівців ІТ. Оскільки об'єктом дослідження є підготовка саме майбутніх фахівців з інформаційних технологій, виникає питання: чи не є цифрова компетентність для них базовою (інструментальною) складовою, яка за замовчуванням входить до фахової підготовки? Варто було б більше акцентувати саме на педагогічному аспекті.

2. У параграфі 1.3 (перший розділ дисертації) автором здійснено компаративний аналіз досвіду підготовки ІТ-фахівців у провідних зарубіжних університетах, що дало змогу виокремити низку важливих характеристик. Разом із тим, окремі аспекти зарубіжного досвіду, зокрема механізми їх адаптації до вітчизняного освітнього середовища, могли б бути висвітлені більш розгорнуто, що ще більше посилює б аналітичну цінність проведеного дослідження.

3. Зважаючи на актуальність дослідження, на нашу думку, доцільно звернути увагу на те, що в додатках дисертації варто було б подати розгорнутий опис методики проведення навчального заняття, спрямованого на формування компонентів цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти. Наявність такого матеріалу сприяла більш

повному уявленню про практичну реалізацію запропонованих автором підходів та підвищила б прикладну цінність дослідження.

Варто зазначити, що висловлені зауваження і побажання не зменшують наукову значущість дисертаційного дослідження А. А. Мозгальова та не впливають на позитивну оцінку рецензованої роботи.

9. Повнота висвітлених результатів в опублікованих працях.

Заслужують на увагу основні теоретичні положення і висновки дослідження які відображено у 16 наукових працях, з яких 5 (4 одноосібних) статей у провідних наукових фахових виданнях; 1 стаття (у співавторстві) у збірнику, включеному до міжнародної наукометричної бази Scopus; 1 стаття (у співавторстві) у зарубіжному фаховому виданні, 8 статей і тез – у збірниках матеріалів конференцій, 1 методичні рекомендації.

10. Висновок

Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертаційна робота Мозгальова Андрія Анатолійовича «Формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти» є самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку та відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12. 01. 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення ради спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор - Мозгальов Андрій Анатолійович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта, педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри філософії та
гуманітарних наук,
директор Культурно-мистецького та
просвітницького центру ВНТУ
Гречановська Олена Володимирівна

*Вчений секретар ВНТУ,
К. М. У., 904*

Олена Гречановська